

РЕШЕНИЕ

№ 305

гр. Варна, 04.12.2025 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД – ВАРНА, II СЪСТАВ, в публично заседание на четиринадесети октомври през две хиляди двадесет и пета година в следния състав:

Председател: Анета Н. Братанова

Членове: Ванухи Б. Аракелян
Дарина Ст. Маркова

при участието на секретаря Десислава Ив. Шинева Чипева
като разгледа докладваното от Анета Н. Братанова Въззивно търговско дело
№ 20253001000269 по описа за 2025 година

Производството по делото е по реда на чл. 258 и следв. ГПК.

Образувано е по въззивна жалба от Д. К. В., с ЕГН ***** и В. Д. В., с ЕГН *****, чрез процесуалния им представител адв. П. К. от САК, и въззивна жалба подадена от АЛИАНЦ ФЕРЗИХЕРУНГС АГ (Германия), вписано в Окръжен съд - Мюнхен, в търговския регистър под № 75727, Ф.Р. Германия, чрез процесуалния му представител адв. С. М., срещу решение № 260000/04.02.2025г., постановено по т. д. № 199/2019г. по описа на Добричкия окръжен, както и частна въззивна жалба, подадена от Д. К. В. и В. Д. В., чрез адв. К. срещу постановеното по реда на чл. 248 ГПК определение № 260021/19.03.2025г. по т.д. № 199/2019г. на ДОС.

Въззивниците Д. К. В. и В. Д. В. обжалват решението в частта, с която съдът е отхвърлил исковите им претенции за обезщетение на неимуществени вреди за разликата над 100 000 лв. до предявените размери от по 120 000 лв., предявени частично от 200 000 лв., представляващи обезщетение за неимуществени вреди, изразяващи се в болки и страдания от смъртта на

тяхната дъщеря, настъпила в резултат на ПТП, настъпило на ***** г. на територията на Германия, както и в частта за началната дата, от която съдът е присъдил акцесорното вземане за законна лихва върху главницата.

Излагат се оплаквания за неправилност и необоснованост на решението в отхвърлителната му част. Поддържа се, че е допуснато неправилно приложение на нормата на чл. 52 ЗЗД. Съдът е определил обезщетения в занижен размер, несъответен на действително претърпените от тях морални вреди, както и на действащите лимити на застрахователното покритие и инфлационния индекс в страната. Първоинстанционният съд в недостатъчна степен е анализирал установените по делото факти и обстоятелства, както за реално претърпените страдания от ищците, така и относимите такива за личността на пострадалата. Необсъждането на събраните гласни и писмени доказателства е довело до постановяване на неправилно решение и присъждане на обезвреда за неимуществени вреди в занижен размер, който не може да репарира нанесените им неимуществени вреди. Изложени са подробни съждения за дълбоката и трайна емоционална връзка на ищците с пострадалата, за изключителността на претърпените страдания от тях вследствие на загубата на дъщеря им. Освен това решението не е съобразено и с многобройната съдебна практика относно размера на претърпените неимуществени вреди от същия вид и за същия период, цитирайки относима такава. По отношение претенцията за законна лихва сочат като начална дата датата на ПТП, а в условията на евентуалност – 02.01.2017 г., респ. 04.05.2018 г., излагайки подробни съображения за всяка една от сочените дати, от която се дължи законна лихва върху присъденото обезщетение за обезвреда на неимуществените вреди до окончателното изплащане на сумата, на осн. чл. 429, ал. 3 КЗ.

Искането, с което сезират въззивната инстанция, е за отмяна на решението в отхвърлителната му част и постановяване на друго, с което допълнително на всеки от ищците се присъдят по 20 000 лв. – обезщетение за неимуществени вреди, ведно със законната лихва върху сумите, начинаей от 02.01.2017 г., респ. 04.05.2018 г., до окончателното им изплащане. Претендира се присъждане на адвокатско възнаграждение, на осн. чл. 38, ал. 1, т. 2 ЗАдв., заедно с включено ДДС.

В законоустановения срок е постъпил писмен отговор от ответната по

жалбата страна, в който са релевирани доводи за нейната неоснователност и е направено искане същата да бъде оставена без уважение. Претендират се разноси.

Въззивникът АЛИАНЦ ФЕРЗИХЕРУНГС АГ (Германия) обжалва решението в неговата осъдителна част, с която съдът е уважил исковите претенции на Д. К. В. и В. Д. В., ведно със законната лихва върху главницата от датата на предявяване на иска – 31.03.2021 г. до датата на окончателното изплащане на задължението. На първо място се излагат оплаквания за неправилно приложение на относимото за казуса материално немско право и дерогирането му от националната разпоредба на чл. 52 ЗЗД, доколкото не е налице основание за приложение изключението по чл. 16 от Регламент Рим II, с подробно изложени съображения за това. Позовава се на практика на СЕС обективизирана в решения по дела №№ С-86/23, С-577/21 и С-340/14. На следващо място се твърди липса на материалноправна легитимация за претендиране на неимуществени вреди, доколкото процесното ПТП, респ. смъртта на пострадалата, са настъпили преди влизане в сила на Закона за въвеждане право на обезщетение за наследници от 22.07.2017 г. Към датата на настъпване на процесното застрахователно събитие претендираните вреди не са подлежали на обезщетение. Поддържа се въведеното с отговора на исковата молба възражение за погасяване по давност на претенциите срещу АЛИАНЦ ФЕРЗИХЕРУНГС АГ. В условията на евентуалност намира присъдените обезщетения за прекомерни. С оглед неоснователността на главните искиви претенции, неоснователни се явяват и акцесорните такива. Моли съда да отмени първоинстанционното решение в осъдителната му част и постанови друго, с което да отхвърли изцяло исковите претенции. Претендира присъждане на съдебно-деловодни разноси за двете инстанции, вкл. адвокатско възнаграждение.

В законоустановения срок е постъпил писмен отговор от ищите, в който са релевирани доводи за неоснователност и необоснованост на насрещната въззивна жалба, с подробно изложени съображения. Поддържат се доводи за правилно приложение на относимия в случая национален закон и в частност нормата на чл. 52 ЗЗД – особена повелителна правна норма, която преследва цел за защита на съществен обществен интерес, която цел не може да се постигне чрез прилагане на германското право. Приложението на немския закон би довело до съществено нарушаване на българския обществен

интерес, доколкото увредените лица биха били лишени от обезщетение за претърпени от тях неимуществени вреди.

Постъпила е и частна жалба от Д. К. В. и В. Д. В., чрез адв. К., срещу постановеното по реда на чл. 248 ГПК определение № 260021/19.03.2025г. по т.д. № 199/2019г. на ДОС, с което съдът е оставил без уважение искането на страната за изменение на постановеното по делото решение в частта за разноските. Обжалваното определение намира за неправилно, с подробно изложени съображения за това. Позовава се на относима съдебна практика на ВКС. Моли за отмяна на обжалваното определение и за увеличаване размера на присъденото адвокатско възнаграждение с още 18 399,24 лв. ведно с ДДС, както и за намаляване на присъдените разноски на ответника.

В срока за отговор насрещната страна е изразила становище за правилност на обжалваното определение, респ. за неоснователност на частната жалба, с подробно изложени съображения за това. Съдът правилно е изчислил размера на адвокатското възнаграждение на ищите на осн. чл. 38, ал. 1, т. 2 ЗАДв. и същото е съобразено с действителната фактическа и правна сложност по делото, и реално извършена работа. Неоснователни намира и възраженията за прекомерност на присъдените на ответника разноски. В заключение моли съда да остави частната жалба без уважение и да потвърди обжалваното определение.

Съдът, след преценка на представените по делото доказателства, доводите и възраженията на страните в производството, намира за установено следното от фактическа и правна страна:

В производството пред въззивната инстанция не се оспорва, че на ***** год., при пътен инцидент, настъпил в Германия, починала Ж. В. Д., на ***** . Не се оспорва, че същата е била пътник в л.а. BMW M6 с рег.№ ***** , управляван от Н.Н.. Последният не упражнил постоянен контрол върху управляваното МПС, навлязъл в лентата за насрещно движение, където настъпил удар с л.а. MERCEDES. В резултат на удара избухнал пожар в купето на л.а. BMW, който причинил и смъртта на Ж.Д..

Ищите са наследници по закон /родители/ на починалата Ж. В. Д..

Пред въззивната инстанция не се оспорва, че към датата на ПТП е било налице валидно застрахователно правоотношение между застрахованото лице и ответното застрахователно дружество.

В случай на неправомерно увреждане с международен елемент, какъвто е разглежданият, приложимото материално право се определя по принципите, предвидени в [Регламент \(ЕО\) № 864/2007](#) на Европейския парламент и на Съвета от 11 юли 2007 година относно приложимото право към извъндоговорни задължения ("Рим II"). По общото правило на [чл. 4, пар. 1](#) от същия, релевантният критерий за привързване е мястото на настъпване на пряката вреда. Приложимо е правото на държавата, в която е настъпила вредата, независимо в коя държава е настъпил вредоносният факт и независимо в коя държава или държави настъпват непреките последици от този факт (в този смисъл са [т. 25 от решение от 10.12.2015 г. по дело C-350/14](#), [т. 23 от решение от 17.05.2023 г. по дело C-264/22](#), [т. 27 от решение от 05.09.2024 г. по дело C-86/23](#) на С.). Този критерий е възприет при издирване на относимото материално право и в казуалната практика на ВКС - [решение № 50174/20.03.2023 г. по т. д. № 2137/2021 г. на ВКС, ТК, II т. о.](#), [решение № 50116/07.10.2022 г. по т. д. № 2366/2021 г. на ВКС, ТК, II т. о.](#), [решение № 50025/10.02.2025 г. по т. д. № 1444/2022 г. на ВКС, ТК, II т. о.](#), [решение № 70/12.03.2025 г. по т. д. № 772/2024 г. на ВКС, ТК, I т. о.](#)

В случая правото на обезвреда на претърпените от ишците неимуществени вреди от смъртта на тяхната дъщеря, настъпила в резултат на ПТП на територията на Германия, се урежда именно от правото на тази държава, като предявените осъдителни иски са с правно основание § 115, ал. 1 от Закона за застрахователните договори на Федерална република Германия.

Не са налице изключенията за прилагане на чуждото материално право, предвидени в чл.4, пар.1 от Регламента. Няма обстоятелства, които да обосновават явно по-тясната връзка с държава, различна от мястото на настъпване на вредата по смисъла на чл. 4, пар.3 от Регламента. Починалата е българска гражданка, с обичайно местопребиваване в България. Деликвентът е български гражданин, пребиваващ в Германия. Претенцията, произтичаща от ПТП в Германия и е насочена срещу немски застраховател по договор, сключен в същата държава.

Обхватът на определеното по [чл. 4](#) от регламента приложимо право към извъндоговорни задължения е определен в [чл. 15](#) от същия и включва дефинирането на активно материалноправно легитимирани лица по претенцията за обезвреда. Когато българският съд приеме за относимо чуждо

материално право, следва да прилага и тълкува същото така, както се прилага и тълкува в създалата го държава /чл.44, ал.1 КМЧП/.

На основание чл. 43 КМЧП съдът е установил служебно съдържанието на немското материално право като е изискал информация, вкл. е приобщиц специализирани статии, представени от ответника.

Според немското материално право, приложимо към датата на деликта, преживелите лица **нямат** право на обезщетение за собственото си емоционално страдание. Съгласно константната съдебна практика (Федерален съд, Нов юридически седмичник 1989, 2317, 2318) преживелите починали лица имат право на обезщетение за болки и страдания само когато преживяното душевно страдание е патологично осезаемо и когато надвишава обичайните негативни последици по отношение на здравословното състояние от един трагичен случай, т. е. трябва да е налице увреждане на здравето на непряката жертва поради шок, вследствие смъртта на близък. Правото на поправяне на неимуществената вреда, причинена от загубата на близък при ПТП, е признато в правния ред на Германия, но само при извънредни обстоятелства: може да се поправи само ако превишава нормалните реакции и неудобства вследствие на смърт, настъпила при ПТП. Претенцията в този случай е за компенсиране на собствено здравословно увреждане, а не за преживяна мъка.

Промените в законодателството, предвиждащи разширено право на изплащане на обезщетение на преживели лица по чл. 844, ал.3 ГК, се прилага само за случаи, настъпили след 22.07.2017 год.

Доказателствената тежест за наличието на вреди от преживян шок е за преживелите лица.

Тази правна уредба не противоречи на правото на ЕС - Решение на Съда (десети състав) от 15 декември 2022 г. по дело С-577/21, постановено по преюдициално запитване от Софийски градски съд. В решението е прието, че Директива 2009/103 не задължава държавите членки да изберат конкретен режим на гражданска отговорност, за да определят обхвата на правото на пострадалото лице на обезщетение на основание на гражданската отговорност на застрахования. Тази директива по принцип допуска национална правна уредба, която установява задължителни критерии за определяне на неимуществените вреди, които подлежат на обезщетение. При тези

обстоятелства установените от германския законодател условия, както са тълкувани от Bundesgerichtshof (Федерален върховен съд), при които неимуществена вреда, претърпяна от близките роднини на пострадалите при пътнотранспортни произшествия, може да породи право на обезщетение, не са от естество да застрашат постигането на предвидената в Директива 2009/103 цел за защита на пострадалите при пътнотранспортни произшествия.

Съобразно заключението на изслушаната по делото комплексна СППЕ ищцата В. понесла изключително тежко смъртта на дъщеря си. И понастоящем ищцата е емоционално лабилна, избягва теми, разговори, мисли, дейности и ситуации, напомнящи за събитието. Налице са нарушения на съня, избягващо поведение, ежедневни визуални спомени и сънища с починалата, самообвинения и социално избягване. Към настоящия момент В. е в процес на приемане на бързвъзвратната загуба на детето си, но остава емоционално и психически опустошена от непрежалимата ѝ загуба. Ищцата е избрала живот в името на внучката си.

Горните факти, сочещи на обективно страдание се потвърждават и от събраните по делото гласни доказателства.

Независимо от безмерната скръб, при ищцата отсъстват симптоми на заболяване като посттравматично стресово разстройство или друго отключено заболяване. На посоченото основание, независимо от отчитаното от съда страдание, ищцата не е активно легитимирана да претендира обезщетение от застрахователя. Съобразно немското законодателство, което настоящият състав е длъжен да приложи, претенцията на преживелите лица може да се основава единствено на собствено здравословно увреждане, а не на преживяна мъка и страдание.

Не така стои въпросът при ищеца В.. Вещите лица са категорични, че при страната е налице персистиращо и понастоящем посттравматично стресово разстройство. В. остава емоционално лабилен с минимално намалени по интензивност и честота кошмарни сънища, внезапна поява на спомени от преживяната психотравмена ситуация, ранно събуждане, тревожност, загуба на кураж и др. Налице е липса на когнитивна интеграция; притъпена възможност да изживява чувства на радост и удоволствие от живота, с несъответен емоционален отговор. Всичко това е довело до отчуждаване в междуличностовите отношения, откъснатост и изолация.

ПТСР е приело хроничен и флукутиращ ход. Налице са прояви с болестен характер – депресивни симптоми с изразена соматизация. След трагичното събитие В. не е преминал през нормалната траурна реакция, а е застинал в депресивната фаза. В. не води пълноценен живот. Нуждае се от специализирана помощ с неясен изход /така и устни обяснения на вещите лица в о.с.з./.

Следователно – налице е увреждане на здравето на преживял родител. ПТСР е изрично посочено като „шокова вреда“ в представената немска доктрина /Р.Балке, „Обезщетение за преживелите лица“, „Разграничение в рамките на шоките вреди“/. На посоченото основание ищецът е активно материалноправно легитимиран да претендира обезщетение от немския застраховател.

По размера:

Размерът на дължимата обезвреда следва да се определи съобразно немското материално право, което следва да се тълкува и прилага съобразно съдебната практика на немските съдилища.

Относително към поставените въпроси е и решение от 05.09.2024 г. на Съда на Европейския съюз по дело С – 86/23 г., постановено по отправено от Върховния касационен съд на Република България преюдициално запитване за тълкуване на член 16 от Регламент (ЕО) № 864/2007 на Европейския парламент и на Съвета от 11 юли 2007 година относно приложимото право към извъндоговорни задължения (Регламент "Рим II"). Със задължителното на основание чл. 633 ГПК решение на Съда на Европейския съюз е прието, че член 16 трябва да се тълкува ограничително, както и че националната юрисдикция не може да използва дерогацията, предвидена в член 16 от Регламент "Рим II", ако целта за защита на разглеждания интерес, преследвана със съответната разпоредба от правото на сезирания съд, може да бъде постигната и чрез прилагане на правото, определено съгласно сътолковителните норми на този регламент. Подчертано е, че юрисдикциите на държавите членки могат да прибегват до национални особените повелителни норми само при изключителни обстоятелства, когато, както се посочва в съображение 32 от Регламент "Рим II", "съображения от обществен интерес" оправдават това. Извършено е позоваване на определението на понятието "особена повелителна норма" и прието, че такова право или норма

непременно трябва да е насочено или насочена към защитата на обществени интереси от особено значение като свързаните с политическата, социалната или икономическата организация на държавата членка на сезирания съд, т. е. за интереси, които тази държава членка смята за съществени. По тези доводи на поставения въпрос е отговорено, че национална разпоредба, която предвижда, че обезщетението за неимуществените вреди, претърпени от близките роднини на починало при пътнотранспортно произшествие лице, се определя от съда по справедливост ([чл. 52 ЗЗД](#)), не може да се счита за "особена повелителна норма" по смисъла на този член, освен ако — когато разглежданото правно положение има достатъчно тясна връзка с държавата членка на сезирания съд — въз основа на подробен анализ на текста, общата структура, целите и контекста на приемането на тази национална разпоредба сезираната юрисдикция констатира, че нейното зачитане се счита от решаващо значение в рамките на правния ред на тази държава членка, тъй като преследва цел за защита на съществен обществен интерес, която не може да бъде постигната чрез прилагане на правото, определено съгласно [член 4 от този регламент](#).

Последното изключение не е налице в настоящия случай, доколкото разглежданото правно положение няма очертаната в практиката на СЕС достатъчно тясна връзка с държавата членка на сезирания съд. Такава би била налице, ако искът за обезвреда е предявен срещу деликвентна, а не срещу чуждестранния застраховател. Преследвана цел с нормата на [чл. 52 от ЗЗД](#) на РБ може да бъде постигната чрез прилагане на правото, определено съгласно [член 4 от този регламент](#), което също предвижда парично обезщетение, поставено в дискрецията на съда и по неговата преценка за справедливост - §11, ал.2 Закон за движение по пътищата. В този смисъл е и утвърдената към настоящия момент съдебна практика Решение № 50025 от 10.02.2025 г. на ВКС по т. д. № 1444/2022 г., II т. о., ТК, Решение № 202 от 17.07.2025 г. на ВКС по т. д. № 1542/2023 г., I т. о., ТК.

Отделно от изложеното особено повелителната разпоредба е разпоредба, чието спазване се счита за решаващо от дадена държава за защита на обществените □ интереси до такава степен, че тя е приложима към всяка ситуация, попадаща в нейния обхват и имаща тясна връзка с тази държава, независимо от правото, което иначе е приложимо към въпросната ситуация. Нормите на деликтното право имат за предмет отстраняването на вредата в

частноправни отношения. По изложените съображения не е налице хипотеза на особена повелителност на разпоредбите на чл. 45 и следв. ЗЗД, тъй като същите не са свързани с изключителен държавен или обществен интерес като опазване на околната среда, на общественото здраве и морал, опазване на националните културни ценности и идентичност, защита на потребители, защита на деца, защита на конкуренция и др. Отделно - съдържанието им не изразява недвусмислено и безусловно гореспоменатия интерес чрез въвеждането на забрана, видима при първи прочит.

Средната сума, която немските съдилищата присъждат за преживян шок при смърт на близък роднина възлиза на 10 000 евро, която е „отправна точка, ръководно начало и котва“ за определянето на обезщетенията на преживелите лица /Върховен областен съд Шлезвиг, решение от 23.2.2021 год.. – 7 U 149/20/. Сумата от 10 000 евро е спомената единствено в оценката на разходите на правителствения проект към Закона за въвеждане на правото на обезщетение на преживели лица, но е „ръководно начало и помощ при ориентиране“ /Върховен областен съд Кобленц, решение от 21.12.2020 год. – 12 U 711/20/. Представената правна литература сочи, че съдът разполага с широка възможност за преценка като вкл. са налице случаи на присъждане на сумата от 20 000 евро при посттравматично стресово разстройство /с.209, „Разграничение на шоките вреди“/. Юридическата доктрина признава възможността за удвояване на средните суми при изключително тежко страдание. Вземат се предвид степен на свързаност; степен на зависимост, интензитет на поддържана връзка, значение на починалия, тежки обстоятелства при умирането, особени субективни заложи при съпреживяването на траур.

В настоящия случай, изхождайки от заключението на СППЕ и събраните гласни доказателства, съдът приема, че дължимото обезщетение на ищеца В. следва да се определи в размер на 20 000 евро, равностойни на 39 116, 60 лева. Релевантните фактори за определяне на размера са близката родствена връзка, близките и сърдечни отношения с починалата приживе, тежките обстоятелства около внезапната смърт, преживяното ПТСР, което е налице и понастоящем с неясен бъдещ изход. Така определеното обезщетение е в унисон със съдебната практика /напр. цитирано Решение от 04.07.2018 год. на Окръжен съд Ротвайл, в което на майка на убита дъщеря е определено обезщетение от 20 000 евро, с.200, гръб/.

По възраженията за погасяване на вземането по давност: Според § 115, пар.2 от Закона за застрахователните договори срокът на погасителна давност по преките искове е идентичен с този за претенцията срещу задълженото застраховано лице. Според § 195 и 199, пар.1 от ГК на Германия стандартният срок на давността е три години и същата започва да тече в края на годината, в която е възникнала претенцията.

Давността се прекъсва, ако щетата е регистрирана при застрахователя до момента, в който решението на последния бъде получено писмено от ищеца - § 115, пар.2 от Закона за застрахователните договори. На основание § 209 от ГК периодът, по време на който срокът на давност е прекъснат, не се включва в самия срок на давност. Независимо от спирането и прекъсването на давността срокът на давността приключва най-късно след 10 години от възникване на щетата.

Съобразявайки горните приложими разпоредби, давностният срок е започнал да тече, считано от 01.01.2017 год. В периода 04.05.2018 год. /предявяването на застрахователна претенция пред представител на застрахователя/ до 20.12.2019 год. /писмено произнасяне на застрахователя/ давността следва да се счита спряна. Исковата претенция е предявена пред съда на 26.03.2021 год. с молбата за конституиране на ответника независимо че исквата молба е представена впоследствие /чл. 129, ал.5 ГПК/. Следователно при съобразяване на основанията за спиране на давността, 3 – годишният погасителен срок не е изтекъл.

В заключение искът на ищцата В. следва да бъде отхвърлен като неоснователен, а искът на ищеца В. уважен до размер на 39 116, 60 лева. В съответствие с горното обжалваното решение следва да бъде частично отменено.

По отношение на началната дата на законната лихва: В решението на ОС – Добрич законната лихва е присъдена, считано от датата на предявяване на исквата претенция срещу застрахователя – 31.03.2021 год. , а съобразно исквата молба се претендира, считано от датата на деликта. В предявената въззивна жалба от ищите се претендира присъждане на законна лихва считано от 02.01.2017 год., евентуално – 04.05.2018 год., с подробно наведени доводи за това.

Съобразно приложимото немско право, ако пострадалото лице предяви

претенция по § 115, пар.1 от Закона за застрахователните договори спрямо застрахователя, последният е длъжен най-късно в тримесечен срок да представи мотивирано предложение за обезщетение или алтернативно – мотивиран отговор при отказ /§3а, пар.1, № 1 от Закона за задължително застраховане/. При липса на мотивирано предложение в горепосочения срок искът на третото лице трябва да бъде олихвен с лихви за просрочие.

В настоящия случай тримесечният срок е изтекъл на 05.08.2018 год. / 3 месеца след предявяването на застрахователна претенция пред представител на застрахователя/, като считано от посочената дата при липса на мотивирано предложение, застрахователят е в забава за заплащане на дължимото обезщетение.

Страните не оспорват размера на акцесорното вземане.

Обжалваното решение следва частично да бъде изменено в посочения смисъл.

По частната жалба с правно основание чл. 248 ГПК:

Постъпила е и частна жалба от Д. К. В. и В. Д. В., чрез адв. К., срещу постановеното по реда на чл. 248 ГПК определение № 260021/19.03.2025г. по т.д. № 199/2019г. на ДОС, с което съдът е оставил без уважение искането на страната за изменение на постановеното по делото решение в частта за разноските. Моли за отмяна на обжалваното определение и за увеличаване размера на присъденото адвокатско възнаграждение с още 18 399,24 лв. ведно с ДДС, както и за намаляване на присъдените разноски на ответника.

По размера на възнаграждението по чл.38, ал.2 ГПК: ОС – Добрич е присъдил на процесуалния представител на ищците сумата от 2000 лева, като е счел, че същата отговаря на фактическата и правна сложност на делото.

С оглед изхода от спора пред въззивната инстанция на адвоката, който е престирали безплатна правна помощ се дължи възнаграждение единствено за процесуално представителство на ищеца В.В.. Дължимото възнаграждение с оглед цената на предявения от страната иск, фактическата и правна сложност по делото /множество и разнородни доказателства, приложимост на чуждо право, множество проведени открити съдебни заседания/ и ориентировъчните размери в НАРЕДБА № 1 от 9.07.2004 г. за възнаграждения за адвокатска работа следва да се определи в размер на 9450 лева. Върху така посочената сума се дължи ДДС /Решение на СЕС от 23.10.2025 год. по дело С-744/23/ или

общият размер на възнаграждението възлиза на 11340 лева. С оглед изхода на спора пред въззивната инстанция /частична основателност на иска на В.В./ дължимото възнаграждение, определено по съразмерност, възлиза на **3 696, 52 лева с ДДС**.

По дължимите разноси на процесуалния представител на ответника:

Частната жалба в разглежданата част е недопустима, тъй като с Определение № 260021/19.03.2025г. по т.д. № 199/2019 г. ДОС не се е произнесъл относно размера на разноските, присъдени на ответника. Отделно от изложеното същите следва да бъдат определени по съразмерност с оглед променения изход на спора пред въззивната инстанция.

Ответното дружество е представило списък, съобразно които дължимите разноси възлизат на 11110 лева, от които 10 000 лева – адвокатски хонорар. По съображения, изложени по-горе за възнаграждението по чл. 38, ал.2 ЗА, същият е адекватен на престириания труд и фактическата и правна сложност на делото. Дължимите разноси, определени по съразмерност, възлизат на 9 299, 23 лева, респ. ищците следва да бъдат осъдени да заплатят допълнително 3 799, 23 лева над присъдените от ОС – Добрич.

Разноси въззивна инстанция:

В полза на адв.П.К. следва да бъде определено възнаграждение по чл. 38, ал.2 ЗА съобразно изхода от спора в размер на **3 696, 52 лева с ДДС**.

Ответникът е представил доказателства за сторени разноси в размер на 13300 лева, от които по съразмерност му се дължат **11 132,29 лева**. Договореният хонорар от 7000 лева не е прекомерен с оглед материалния интерес, броя на разглежданите искове, фактическата и правна сложност на спора с международен елемент.

Държавни такси:

С оглед изхода от спора пред въззивната инстанция дължимата от ответника държавна такса по чл. 78, ал.6 ГПК следва да бъде определена както следва: в размер на 1564, 66 лева за първа инстанция и 782,33 лева за въззивна инстанция.

В полза на ответника следва да бъдат присъдени сторените във въззивното производство

Така мотивиран, съдът

РЕШИ:

ОТМЕНЯ решение № 260000/04.02.2025г., постановено по т. д. № 199/2019г. по описа на Добричкия окръжен съд в частта, в която „АЛИАНЦ ФЕРЗИХЕРУНГС“ АД – Мюнхен, „Кьонингщрасе“ № 28, Федерална Република Германия е осъдено да заплати на Д. К. В., ЕГН ***** със съдебен адрес ***** сумата от 100 000 лева, представляваща обезщетение за неимуществени вреди, изразяващи се в болки и страдания от смъртта на нейната дъщеря Ж. В. Д., поч. ***** год. в Германия, настъпила в резултат на ПТП, виновно причинено от водач на л.а.,застрахован по риска „Гражданска отговорност“ на автомобилистите и вместо него **ПОСТАНОВЯВА: ОТХВЪРЛЯ** предявения осъдителен иск за сумата от 100 000 лева.

ПОТВЪРЖДАВА решението в отхвърлителната част по иска на Д. К. В., ЕГН ***** със съдебен адрес ***** за разликата от 100 000 лева до 120 000 лева, съставляващи част от вземане за сумата от 200 000 лева.

ПОТВЪРЖДАВА решение № 260000/04.02.2025г., постановено по т. д. № 199/2019г. по описа на Добричкия окръжен в частта, в която „АЛИАНЦ ФЕРЗИХЕРУНГС“ АД – Мюнхен, „Кьонингщрасе“ № 28, Федерална Република Германия е осъдено да заплати на В. Д. В., ЕГН ***** със съдебен адрес ***** сумата от 39 116, 60 лева, представляваща обезщетение за неимуществени вреди, изразяващи се в болки и страдания от смъртта на неговата дъщеря Ж. В. Д., поч. ***** год. в Германия, настъпила в резултат на ПТП, виновно причинено от водач на л.а.,застрахован по риска „Гражданска отговорност“ на автомобилистите, ведно със законната лихва, считано от датата на предявяване на иска – 31.03. 2021 год. до датата на окончателното изплащане на задължението.

ОСЪЖДА „АЛИАНЦ ФЕРЗИХЕРУНГС“ АД – Мюнхен, „Кьонингщрасе“ № 28, Федерална Република Германия **ДА ЗАПЛАТИ** лихва за просрочие върху присъдената сума от 39 116, 60 лева за периода 05.08.2018 год. до 31.03.2021 год. в размер на законната лихва.

ОТМЕНЯ решението в осъдителната част по иска на В. Д. В. за разликата над 39 116, 60 лева до присъдените 100 000 лева и вместо него **ПОСТАНОВЯВА: ОТХВЪРЛЯ** иска в разглежданата част.

ПОТВЪРЖДАВА решението в отхвърлителната част по иска на В. Д. В.

за разликата от 100 000 лева до 120 000 лева, съставляващи част от вземане за сумата от 200 000 лева.

ОТМЕНЯ решението в частта, в която „АЛИАНЦ ФЕРЗИХЕРУНГС“ АД – Мюнхен, „Кьонингшрасе“ № 28, Федерална Република Германия е осъдена да заплати държавни такси по чл. 78, ал.6 ГПК за разликата над 1564, 66 лева до присъдените 8000 лева.

ОСЪЖДА „АЛИАНЦ ФЕРЗИХЕРУНГС“ АД – Мюнхен, „Кьонингшрасе“ № 28, Федерална Република Германия **ДА ЗАПЛАТИ** по сметка на АС – Варна сумата от 782,33 лева, съставляваща дължима държавна такса за въззивна инстанция, на основание чл. 78, ал.6 ГПК.

ОТМЕНЯ Определение № 260021/19.03.2025 год. в частта, в която е отказано изменение на постановеното по делото решение в частта на разноските по чл. 38, ал.2 ЗА за разликата от 2000 лева до **3 696, 52 лева и вместо него ПОСТАНОВЯВА: ИЗМЕНЯ** постановеното по делото решение в частта за разноските като **ОСЪЖДА** „АЛИАНЦ ФЕРЗИХЕРУНГС“ АД – Мюнхен, „Кьонингшрасе“ № 28, Федерална Република Германия **ДА ЗАПЛАТИ** на адв.П. К. от АК – София допълнително 1696, 52 лева, възнаграждение по чл. 38, ал.2 ЗА, определено и по съразмерност при съобразяване на изхода от спора пред АС - Варна.

ПОТВЪРЖДАВА определението в останалата отхвърлителна част.

ОСТАВЯ БЕЗ РАЗГЛЕЖДАНЕ предявената частна жалба по чл. 248 ГПК в частта относно присъдените разноски на ответника.

ОСЪЖДА Д. К. В., ЕГН ***** и 3 799, 23 лева и В. Д. В., ЕГН ***** със съдебен адрес ***** **ДА ЗАПЛАТЯТ** на „АЛИАНЦ ФЕРЗИХЕРУНГС“ АД – Мюнхен, „Кьонингшрасе“ № 28, Федерална Република Германия допълнително 3 799, 23 лева – разноски за първоинстанционното разглеждане на спора.

ОСЪЖДА „АЛИАНЦ ФЕРЗИХЕРУНГС“ АД – Мюнхен, „Кьонингшрасе“ № 28, Федерална Република Германия **ДА ЗАПЛАТИ** на адв.П. К. от АК – София 1696, 52 лева, възнаграждение по чл. 38, ал.2 ЗА за представителство във въззивната инстанция в размер на **3 696, 52 лева с ДДС**.

ОСЪЖДА Д. К. В., ЕГН ***** и 3 799, 23 лева и В. Д. В., ЕГН ***** със съдебен адрес ***** **ДА ЗАПЛАТЯТ** на „АЛИАНЦ

ФЕРЗИХЕРУНГС“ АД – Мюнхен, „Кьонингшрасе“ № 28, Федерална Република Германия сумата от **11 132,29 лева** – разноски за въззивното разглеждане на спора.

РЕШЕНИЕТО подлежи на обжалване в едномесечен срок от връчване на страните пред ВКС.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____

Особено мнение на съдията Дарина Стоянова Маркова

Не съм съгласна с мнозинството на състава на съда, че при определяне на обезщетението следва да намери приложение немското право, а не нормата на чл.52 от ЗЗД, тъй като според тях чл.52 от ЗЗД не представлява “особена повелителна норма” по смисъла на чл.16 от Регламент (ЕО) № 864/2007.

Действително приложимото право съгласно Регламент /ЕО/ № 864/2007г. на Европейския парламент и на Съвета от 11 юли 2007г. относно приложимото право към извъндоговорни задължения /Регламент Рим II/ е немското материално право. Приложимите норми към *****г. по делото са установени. Според немското материално право, приложимо към датата на деликта, преживелите лица нямат право на обезщетение за собственото си емоционално страдание. Правото на поправяне на неимуществената вреда, причинена от загубата на близък при ПТП, е признато в правния ред на Германия, но само при извънредни обстоятелства: може да се поправи само ако превишава нормалните реакции и неудобства вследствие на смърт, настъпила при ПТП. Претенцията в този случай е за компенсиране на собствено здравословно увреждане, а не за преживяна мъка. Съгласно константната съдебна практика преживелите починали лица имат право на обезщетение за болки и страдания само когато преживяното душевно страдание е патологично осезаемо и когато надвишава обичайните негативни последици по отношение на здравословното състояние от един трагичен случай, т. е. трябва да е налице увреждане на здравето на непряката жертва

поради шок, вследствие смъртта на близък.

Независимо от приетата правна квалификация на иска по чуждото материално право намирам, че следва да се приложат критериите за определяне на справедливия размер на обезщетението за неимуществени вреди по реда на чл.52 от ЗЗД на Република България, тъй като тази норма представлява „особена повелителна норма“ по смисъла на чл.16 от Регламент (ЕО) № 864/2007. С Решение от 05.09.2024г., постановено по дело C-86/23, Съдът на Европейския съюз прие, че член 16 от Регламент (ЕО) № 864/2007 („Рим II“), трябва да се тълкува в смисъл, че национална разпоредба, която предвижда, че обезщетението за неимуществените вреди, претърпени от близките роднини на починало при пътнотранспортно произшествие лице, се определя от съда по справедливост, не може да се счита за „особена повелителна норма“ по смисъла на този член, освен ако – когато разглежданото правно положение има достатъчно тясна връзка с държавата членка на сезирания съд – въз основа на подробен анализ на текста, общата структура, целите и контекста на приемането на тази национална разпоредба сезираната юрисдикция констатира, че нейното зачитане се счита от решаващо значение в рамките на правния ред на тази държава членка, тъй като преследва цел за защита на съществен обществен интерес, която не може да бъде постигната чрез прилагане на правото, определено съгласно член 4 от този регламент.

На първо място, намирам, че процесният казус има тясна връзка с българската държава. В случая въззивниците – ищци са български граждани с местоживееене в България, сезирали са юрисдикция на тази държава членка. Починалата тяхна дъщеря при ПТП е българска гражданка, живееща постоянно в България. Виновният за това произшествие водач е български гражданин. Пътнотранспортното произшествие е настъпило в Германия, и отговорността на виновния водач е застрахована при немски застраховател. Поради което и приемам, че в случая е налице достатъчно тясна връзка с България.

Член 9 от Регламент „Рим I“ /идентично с понятието „особена повелителна норма“ по смисъла на член 16 от Регламент „Рим II“/, определя „особените повелителни норми“ като норми, чието зачитане дадена държава смята, че е от решаващо значение за гарантиране на нейните обществени

интереси като политическа, социална или икономическа организация, до такава степен, че те са приложими към всяка ситуация, попадаща в обхвата им, независимо от приложимото към договора право съгласно този регламент. В решението на СЕС е указано, че за да се установи, че е налице „особена повелителна норма“ по смисъла на член 16 от Регламент „Рим II“, националният сезиран съд трябва да констатира, въз основа на подробен анализ на текста, общата структура, целите и контекста на приемането на съответната национална разпоредба, че тя има такова значение в националния правен ред, че обосновава неприлагането на правото, определено съгласно член 4 от този регламент, както и че са налице особено важни причини, които обосновават нейното прилагане.

Чл.52 от ЗЗД регламентира, че обезщетението за неимуществени вреди се определя от съда по справедливост. На обезщетение подлежат всички претърпени морални болки и страдания. Последователна е съдебната практика, че справедливостта не е абстрактен критерий, а е свързан с преценката на редица конкретни, обективно съществуващи обстоятелства. Справедливостта до голяма степен отразява обществената оценка на засегнатите нематериални вреди, а в сферата на нематериалните ценности равенството в обществото намира най-чист израз. Принципът за справедливост изисква в най-пълна степен да се постигне обезщетяване на увреденото лице за претърпените и предвидими в бъдещето болки и страдания, настъпили в резултат от вредоносното действие. Затова съдът има задължение да обсъди и съобрази всички доказателства, относими към тези правно-релевантни факти и правилно да оцени тяхното значение и тежест при определяне размера на обезщетението. Справедливото обезщетение по смисъла на чл.52 от ЗЗД предполага намиране от страна на съда на точния паричен еквивалент на болките страданията, емоционалните, физическите и психически сътресения нанесени на пострадалото лице.

При съпоставяне с действащото към момента на произшествието немско деликтно право е видно, че според българското право на обезщетяване подлежат всички настъпили в резултат на смъртта морални болки и страдания, които търпят родителите при смърт на детето им вследствие на пътно-транспортно произшествие, причинено виновно и противоправно, без да е необходимо вредите да са довели до патологично увреждане на здравето на косвено пострадалия, като съобразно практиката на ВКС, размерът на вредите

зависи от конкретните установени по делото обстоятелства, но обичайният за периода на произшествието присъждан размер за неимуществени вреди на родител при смърт на дете при ПТП през 2016г. е около 100 000лв. – 130 000лв. /равностойни на 51 129.19 – 66 467.94 евро по действащия фиксиран курс на лева към еврото/, при присъждан в немската практика максимален размер от около 10 000 евро. Установената разликата както по отношение на неимуществените вреди, които подлежат на обезщетяване, така и в размера на присъжданите обезщетения в германското и българското право е много съществена.

Правото на обезщетение е исторически ценностен културен феномен на българското правно мислене и на практика част от националната правна система и тя се ползва от всеки български гражданин където и когато и да претърпи увреждане. Затова не може българските граждани и вредите, които те са претърпели, да се третират различно в зависимост от това къде е настъпила смъртта на техните близки. Закон, който предвижда различни критерии за обезщетяване на страданието от тези в България, би довел до дискриминация на българските граждани. Това би влязло в противоречие с установения у нас правопорядък, защото семейството и обезщетяването на близки на починалите за претърпените от тях неимуществени вреди са висши ценности.

На следващо място, считам, че принципът за справедливост следва да бъде преценяван в съответствие не само с действащото в съответната държава право, но и с историята, традициите, културата на дадения народ и икономическите му стандарти. Съобразяването на икономическите стандарти и дадености в държавата по обичайно местопребиваване на претърпелия вредите, независимо от приложимото по същество право, позволява да се присъди обезщетение, което да е съответно на увреденото благо.

С оглед централното място на семейството в българската култура, традиция и идентичност, безсъмнено справедливостта е не само фундамент за определяне на размера на обезщетението за неимуществени вреди, но и стожер на българското самосъзнание. За това свидетелства и Преамбюлът на Конституцията на Република България от 1991г., който посочва справедливостта като общочовешка ценност на българския народ, която способства създаването на правова и социална държава – цел, която е немислима без справедливостта не просто като принцип, а като част от

идентичността на българския гражданин.

Принципът на справедливост е основен принцип на българското право и част от обществения ред на държавата, който принцип стои в основата на разпоредбата на чл.52 от ЗЗД. Справедливостта е правен принцип – основно начало на правото на Република България по смисъла на чл.46 ал.1 и 2 от ЗНА.

Според принципа на справедливост, неимуществените вреди се обезщетяват във всеки случай, когато са реално претърпени от увреденото лице. Този принцип изисква също така еднаквото третиране на сходните случаи. В тази връзка, ако в случая бъде приложено германското право, ще се стигне до съществено нарушаване на българския обществен интерес, доколкото увредени лица, в случая майката, ще бъде лишена изобщо от обезщетение, а присъденото на другото увредено лице – бащата обезщетение не е адекватно за претърпените от него неимуществени вреди. В България семейството е висша ценност и обезщетението за неимуществени вреди от загубата на близък е защитимо от закона. Всеки български гражданин може да се ползва от тази защита, независимо където е настъпила смъртта на неговия близък.

Затова и намирам, че приложимото немско право значително и явно се отклонява от целта и смисъла на тълкуване на чл.52 от ЗЗД, като изцяло ограничава хипотезите на присъждане на обезщетението или активно легитимираните лица или налага размери драстично несъвместими с националния ред поради което и нормата на чл.52 от ЗЗД отговаря на дефиницията на чл.16 от Регламент „Рим II“, поради което представлява особена повелителна норма, дерогираща приложението на националното право на друга държава членка.

Разпоредбата на чл.52 от ЗЗД не брани просто индивидуалните интереси на жертвите и техните най-близки, тя има общозначимо регулативно и възпиращо въздействие спрямо неправомерните деяния и разпределянето на рисковете и вредоносните последици от тях. Това еднообразно тълкуване в юриспруденцията определя и особеността на българската правна система, в която гражданската отговорност има и стимулиращата функция, която е от изключително значение за правилното функциониране на цялата правна система. Когато с деликта се накърняват най-важните конституционни ценности – животът и здравето на човека, с което се засягат и семейните

връзки, изключително значими за правния ред, тези лица следва да получат справедливо значимо обезщетение, което да оцени техните загубени блага и засегнати права. Оценката на тези блага и права в пари защитава не само индивидуалния, но и обществения интерес, тъй като по този начин се утвърждава тяхната значимост в конституционния ред на страната и се осигурява адекватна им защита съобразно изискванията на ЕКПЧ.

С оглед на така изложеното, намирам, че принципът за справедливост, залегнал в чл.52 от ЗЗД, отговаря на дефиницията на чл.16 от Регламент “Рим II”, поради което представлява особена повелителна норма, която дерогира приложението на националното право на друга държава членка.

Предвид на това и считам, че обезщетението за неимуществени вреди следваше да бъде определено от въззивния съд по справедливост при приложение на чл.52 от ЗЗД.